

Làm thơ Haiku thế nào
(Tiếng Việt)

2-4-11, Higashi-Shinagawa,
Shinagawa-ku, Tokyo 140-0002
URL: <http://www.jal-foundation.or.jp/>
© 2014 JAL FOUNDATION

Vietnam

Làm thơ

Haiku thế nào

の作り方

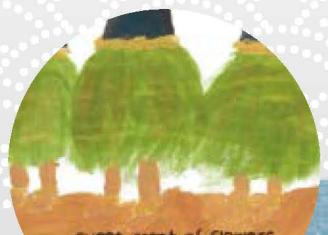
Làm thơ
Haiku thế
nào

from Morocco

from China

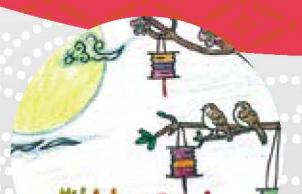

Sweet scent of flowers
and the pounding of Ipu's
brings the dance to life.

from USA

from Thailand

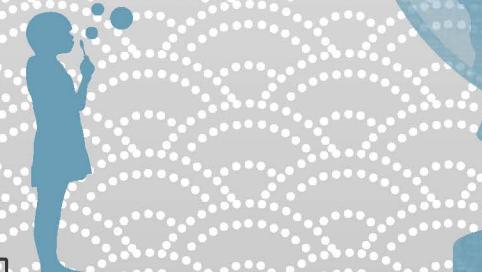

Mid-Autumn Festival
Round moon, dancing doors
Lanterns hanging all around
Tea with mooncakes "Yen"

from Singapore

from Slovenia

Làm thơ Haiku thế nào?

Pag 01 Haiku là gì?

Làm thế nào để hiểu về thơ Haiku?

Pag 03 Quy tắc 1: Bốn mùa

Pag 04 Quy tắc 2: Phản chiếu thế giới và trái tim của bạn

Pag 07 Quy tắc 3: Nắm bắt những khoảnh khắc

Pag 09 Viết thơ Haiku cho bất kỳ dịp nào

Haiku”, hay “chơi chữ” bắt đầu từ thế kỷ 17 ở Nhật Bản, là kết quả từ các cuộc thi thơ. Haiku từng được xem là trò chơi đơn giản về từ ngữ và bị xem là văn học hạng hai.

Haiku, thể loại thơ trầm lắng, đề cao thiên nhiên, màu sắc, các mùa trong năm, sự tương phản, sự bất ngờ. Nó phát triển như một câu thơ thể hiện cảm xúc sâu lắng dành cho thiên nhiên bao gồm cả con người. Điều này tuân theo ý tưởng Nhật Bản truyền thống rằng con người là một phần của thế giới tự nhiên và cùng sống hòa hợp với nó.

Matsu Basho (1644-1694) được xem là nhà thơ vĩ đại nhất trong lịch sử thơ Haiku. Ông sinh ra trong một gia đình samurai nghèo ở miền Nam Nhật Bản. Từ khi còn khá trẻ, ông đã bắt đầu học làm thơ Haiku và sau đó nhanh chóng mở trường riêng, với khoảng 2000 sinh viên theo học. Basho viết các bài thơ sử dụng các câu đùa và chơi chữ trong những giai đoạn đầu của mình khi chúng còn đang thịnh hành nhưng rồi bắt đầu đóng vai trò quan trọng trong thơ

ca của ông từ khoảng năm 1680. Tuy nhiên, Masaoka Shiki (1867-1902), một nhà thơ Haiku lớn đã tuyên bố rằng “Haiku là văn học”. Kể từ đó, Haiku trở thành một trong những hình thức văn học truyền thống quan trọng nhất ở Nhật Bản.

Haiku là hình thức thơ ca nắm bắt khoảnh khắc trong cuộc sống của người thi sĩ vào trong những vần thơ miêu tả ngắn. Bài thơ làm dừng lại dòng thời gian và để lại khoảng trống để cho trí tưởng tượng của bạn bay bổng. Các từ ngữ hòa cùng với nhau một cách khăng khít, đưa người đọc bước vào vương quốc thơ ca được xây lên từ 3 câu thơ độc lập.

Cấu trúc thơ Haiku

Hình thức thơ rất đơn giản, là thể thơ 3 câu truyền thống với 17 âm tiết được chia theo cấu trúc 5-7-5.

Điều này tạo ra 1 cấu trúc Ngắn-Dài-Ngắn. Bất kỳ ai cũng có thể sáng tác Haiku. Điều hay nhất về Haiku chính là nó không cần phải có vần điệu. Một số nhà thơ viết số âm tiết nhiều hơn hoặc ít hơn so với 17 âm tiết truyền thống. Miễn là bạn vẫn giữ được cấu trúc Ngắn-Dài-Ngắn thì thơ của bạn vẫn được coi là một bài thơ Haiku.

Chủ nghĩa tượng trưng thường được sử dụng khi sáng tác Haiku, và mặc dù hình ảnh luôn được thể hiện bằng ngôn ngữ đơn giản, những gợi ý lại được ẩn giấu rất tinh vi.

Trong những bài thơ Haiku hay, ta có thể thấy được sự quan sát tỉ mỉ và tình yêu sâu sắc đối với thiên nhiên.

Nhiều bài thơ Haiku là những bức tranh bằng từ ngữ đẹp, chứ không phải là sự giải thích tì mỉ, chi tiết. Sự miêu tả càng đơn giản thì càng có nhiều chỗ cho người đọc tự do vẽ lên hình ảnh của riêng mình.

Haiku luôn là một hơi thở dài. Vì vậy, các nhà thơ phải lắng nghe bằng đôi tai cũng như đôi mắt và con tim để có thể sáng tác được bài thơ hay.

Làm thế nào để hiểu về thơ Haiku?

Vẻ đẹp của Haiku

Việc diễn giải thơ Haiku phụ thuộc vào người đọc. Để hiểu rõ giá trị của các bài thơ Haiku quốc tế, chúng ta nên hiểu về nền tảng văn hóa của nhà thơ đó.

Khi khám phá những biểu hiện và cảm xúc khác nhau, chúng tôi mong muốn Haiku tồn tại như một phương tiện giao tiếp chung giữa mọi người trên khắp thế giới. Cũng từ điều này, chúng ta có thể chia sẻ sự thú vị của Haiku, cùng thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau với vẻ đẹp của các vần thơ Haiku.

Trong thế kỷ 21, việc xóa bỏ những rào cản về kinh tế, chính trị, văn hóa giữa các quốc gia là điều vô cùng cần thiết, để chúng ta có thể làm việc cùng nhau và đạt được mục đích của mình. Điều này thành hiện thực, những rào cản về tinh thần giữa các quốc gia cũng cần phải được xóa bỏ.

Có lẽ, việc hiểu rõ giá trị của thơ Haiku sẽ đóng góp cho sự sáng tạo của một xã hội toàn cầu hòa hợp.

“Đêm dài và tối
Vì vu tiếng gió thổi
Không trăng
A long dark night
Full of whistling wind
No moon”

Ana Simik, 12 jaar, Slovenië (2008)

Hãy thử miêu tả Haiku bằng tranh

Khi bạn đã sáng tác được bài thơ Haiku của mình, hãy thử vẽ một bức tranh về những thứ bạn đã viết trong thơ.

Bức tranh không nhất thiết phải là một kiệt tác, chỉ cần là cái gì đó phản chiếu hình ảnh trong tâm trí bạn. Nó có thể có nhiều màu sắc, hoặc cũng có thể chỉ là đen trắng.

Trong bức tranh này, Nutchanard đã vẽ về hình ảnh trong thơ Haiku của bạn ấy: “Gió thổi qua cánh đồng, Những bông gạo đang nhu uốn theo, Cuối trâu đi thật mát.”

Nutchanard sử dụng từ ngữ đơn giản để miêu tả cuộc sống

Nutchanard Wongsricha, 12 jaar, Thailand (2008)

“Gió quét qua cánh đồng
Những bông gạo đang nhu uốn theo
Cuối trâu đi thật mát
Lem phết mầm lanh thu
Rwang xáu chao lão tam lam
Ján xíkaway kin lam”

Quy tắc 1 Bốn mùa

Haiku là cách để kết nối con người với tự nhiên vì nó nâng cao nhận thức của chúng ta về mối quan hệ của con người với môi trường. Theo cách truyền thống, Haiku bao gồm những ám chỉ về các mùa, trong tiếng Nhật gọi là “Kigo”, tức là những từ ngữ liên quan đến 4 mùa trong năm. Có “Kigo” trong 1 bài thơ Haiku sẽ làm cho bài thơ đó trở nên sâu sắc và phổ quát hơn.

Một số chủ đề được yêu thích trong Haiku như: sự ngắn ngủi của đời người, chim muông, động vật, côn trùng, cây và hoa, núi non, tia nắng, tuyết, mưa, sương mù và các khía cạnh khác của tự nhiên.

Và luôn có những ám chỉ về các mùa, hay còn gọi là “Kigo”, đôi khi là gián tiếp, chẳng hạn như “trăng lạnh” – mùa đông, “hoa anh đào” – mùa xuân, “đom đóm” – mùa hè, “lá cây thích/lá vàng” – mùa thu.

Những từ ngữ chỉ mùa luôn là một đặc trưng của thơ ca Nhật Bản từ những thời kỳ đầu, vì nhận thức về bốn mùa luôn rất quan trọng trong văn hóa Nhật Bản. Nhà thơ Basho cũng đã nói về sự quan trọng của cảm giác gần gũi với thiên nhiên – “Để viết về cây thông, phải hóa làm một với nó”.

những ám chỉ về mùa như: “hơi nóng mặt trời” và “lướt trên những con sóng”. Bạn ấy cũng cho chúng ta thấy ý tưởng về việc mà người dân sống ở Úc thích làm vào mùa hè bằng việc sử dụng từ “lướt sóng”. Bạn Dale đã tạo ra hình ảnh của một ngày hè nóng ở bãi biển mà không cần sử dụng đến từ “mùa hè”. Đây chính là vẻ đẹp của ‘Kigo’ – từ ngữ dùng để miêu tả về mùa.

“Dưới hơi nóng mặt trời
Tôi lướt trên những con sóng
Cùng các bạn cá heo”

Under the hot sun
I am surfing on the waves
With my dolphin pals

Dale Jasch, 11 jaar, Australië (2008)

Trong bài thơ của mình, cậu bé Mark sử dụng từ “Éch” để cho chúng ta biết rằng bài thơ được viết vào mùa xuân. Những từ như “lấp lánh” và “cuốn đi” gợi ra một bầu không khí tươi sáng và hạnh phúc.

Hãy ghi nhớ ngôn ngữ mà bạn sử dụng để tạo nên bầu không khí cho bài thơ của mình. Có lẽ khi đó Mark đã phát hiện ra những chú éch đang vui vẻ trôi theo dòng nước!

Ở Nhật Bản, để sáng tác thơ Haiku, các nhà thơ sử dụng “Saijiki” – cuốn từ điển bao gồm các từ ngữ miêu tả mùa. Tuy nhiên, các thi sĩ của mỗi quốc gia phải tìm được từ ngữ miêu tả mùa của riêng mình bằng cách quan sát những thay đổi về mùa ở môi trường của đất nước họ - vì vậy mà từ ngữ miêu tả mùa của mỗi nước sẽ có sự khác nhau.

Trong bài thơ của bạn Dale, chúng ta có thể thấy một số

Những thác nước lấp lánh

Cuốn những chú éch xuôi theo dòng

Đến với những lá sen

Waterfalls glitter
And swirl the frogs down the stream
To the lily pads

Mark Rotitka, 11 jaar, Verenigde Staten (2008)

Hãy Chú Ý

Ở bài thơ bên dưới, Breadon không chỉ nhìn thấy chủ thể trong bài thơ Haiku của bạn ấy mà có lẽ đã cảm nhận được chủ thể đó, hay nói cách khác là hóa làm một với nó. Mặc dù có thể Breadon chưa từng nếm mật hoa trước đây nhưng bạn ấy đã miêu tả là nó có ‘vị ngọt’. Bạn ấy không cần sử dụng từ ‘mùa xuân’ vì chúng ta đều biết đó là mùa xuân bởi những từ miêu tả ‘bướm bướm’, ‘bông hồng’ và ‘mật hoa ngọt’.

Breadon đã giữ cho bài thơ của mình thật đơn giản và tinh tế, nhưng vẫn tạo được những hình ảnh đẹp trong tâm trí người đọc.

**Bướm bướm bay
Đứng chân trên hồng đại
Ném mật hoa ngọt ngào**

The butterfly comes
Descending to the wild rose
Tasting sweet nectar

Braedon Stenson, 9 jaar, Canada

66
**Dải đăng ten xinh
Đan bởi đông lạnh giá
Trên cửa sổ nhà tôi**

Na našem oknu
Lepa ledena čipka
Stke jo zimski mraz

Nela Zorko, 12 jaar, Slovenië

Bạn Nela không nói ‘sương giá trên cửa sổ bởi vì đang là mùa đông lạnh’. Bạn ấy đã sử dụng ngôn ngữ gợi ý đơn giản nhưng thật đẹp, cho phép người đọc tưởng tượng nên một khung cảnh mùa đông lạnh giá, mong manh.

Điều chúng ta có thể thấy từ những bài thơ Haiku này là: không cần giải thích chi tiết cho người đọc về những cái họ đang nhìn thấy. Việc sử dụng ngôn ngữ đơn giản nhưng sinh động trong bài thơ của bạn sẽ gợi lên trong người đọc những hình ảnh đẹp giống như bài thơ của các bạn nhỏ trong bài viết.

Nếu bạn sáng tác thơ Haiku vào một mùa nhất định nào đó, hãy sử dụng từ ngữ làm cho bạn nghĩ đến mùa đó – cố gắng đừng sử dụng tên của mùa đó.

Thậm chí nếu thấy khó quá, hãy tiếp tục luyện tập và thường thức bài thơ Haiku của mình. Bạn sẽ thấy ngạc nhiên về chính mình đấy!

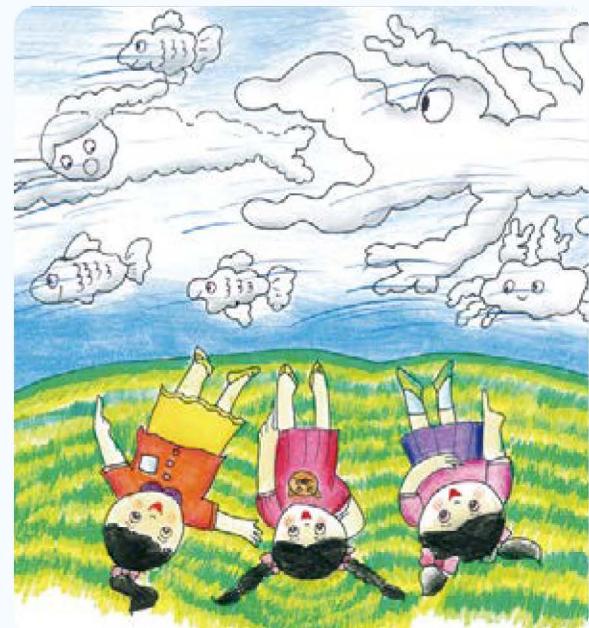
Quy tắc 2 / Phản chiếu thế giới và trái tim của bạn

Haiku không chỉ là cách để gắn kết với tự nhiên, mà còn là cách để thấy và miêu tả thế giới một cách rõ ràng. Vì Haiku rất ngắn, nên phải làm sao để người đọc có thể trải nghiệm cái khoảnh khắc rõ nét đã lưu lại trong tâm trí của người làm thơ trong 3 câu thơ ngắn đầy hình tượng.

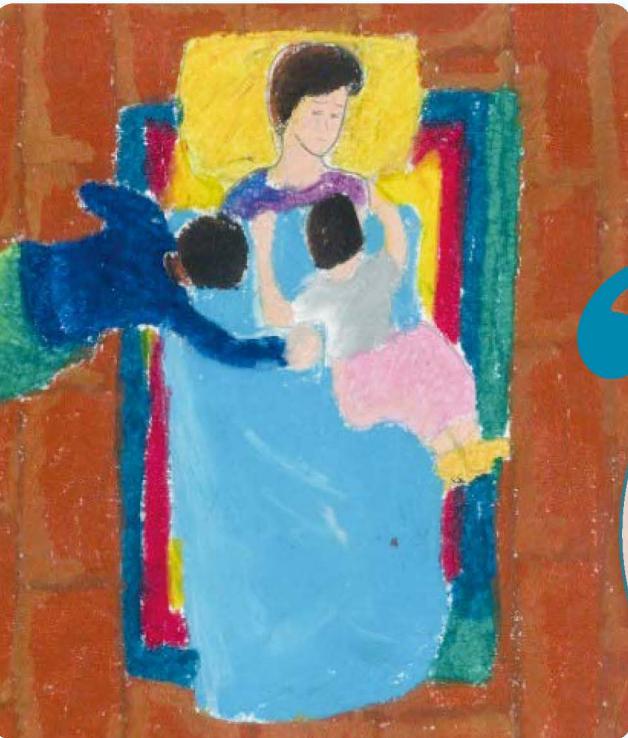
66
**Làn gió chuyển động nhẹ nhàng
Bên dưới lồng nghe câu chuyện về bầu trời
Những đám mây lồng lờ trôi**

สายลมพัดผ้าพื้ว
ก้อนเมฆลอดย่ำเย็น
นุ่มนวลนิทานฟ้า

Để sáng tác được một bài Haiku hay, bạn phải nhìn thế giới thật rõ ràng và viết ra thật mạch lạc, sử dụng những hình ảnh đặc trưng và chắc chắn – hình ảnh đơn giản chỉ là một từ hoặc một nhóm từ trình bày về chủ thể mà có thể chạm được tới các giác quan. Nó có thể được nhìn thấy, được chạm vào, được nghe, được ngửi, được nếm v.v..

Pruksachart Pratoomnan, 10 jaar, Thailand (2008)

“
**Cha nắm im nhắm mắt
Mẹ và tôi ôm cha thật chặt
Cha trút hơi thở cuối**

พ่อนอนหลับตาปิง
หนักบันแม่กอดพ่อไว้แน่น
ลมหายใจหยุดแล้ว

Ekaparb Uawisawathana, 12 jaar, Thailand (2008)

66
**Gió cuốn
Chiếc lon rỗng kêu lạch cách
Trong sân trường**

Es scheppert laut
im Schulgelände
Der Wind treibt eine leere Büchse

Tobias Bockmann, 11 jaar, Duitsland (2008)

“
**Như kẻ bắt nạt ở trường
Cứ đẩy mạnh tôi về nhà
Cơn gió đẩy mạnh**

Like school bully
Wrestling me to my home
The tough wind pushes

Claudia Sanchez, 11 jaar, Verenigde Staten (2008)

Haiku nói tiếng về những miêu tả khách quan, một bài thơ Haiku hay sẽ làm lay động người đọc và đánh thức một số cảm xúc.

Nó có thể là những cảm xúc nặng nề như nỗi buồn thương hay cảm giác tinh tế về cảm nhận vẻ đẹp, hay là sự hài hước hoặc sự ngẩn ngơ của cuộc đời.

Cảm xúc được gợi lên một cách gián tiếp, nó không cần được giải thích, mà được truyền tải thông qua hình ảnh.

Hãy Chú Ý

Điều đó rất quan trọng khi để hình ảnh nói lên cảm xúc một cách gián tiếp, hay tếu nhí, như bài thơ bên dưới. Từ bài thơ Haiku của Daniel, chúng ta cảm nhận được cảm giác to lớn về sự mất mát và nỗi buồn thương. Ban đầu, ta chưa biết chính xác bạn ấy đang viết về tình huống nào khi bạn ấy nói đến các từ ‘cảm xúc lẩn lộn’ và ‘những kỷ niệm ùa về’, nhưng câu cuối cùng thì gần như là sự kinh ngạc đối với người đọc và bài thơ của bạn ấy đã rất hiệu quả theo cách này.

**Những cảm xúc lẩn lộn
Những kỷ niệm ùa về trong tim
Chiếc quan tài hạ xuống**

Mixed emotions swirl
Memories embrace my soul
The casket lowers

Daniel Wood, 12 Jaar, Nieuw-Zeeland

Vô số dom dom

Lơ lửng trên cánh đồng bất tận với đèn lồng
Các thủy thủ lạc đường

Persi marinai
nell' immensa campagna
lucciole quante!

Gianluca Sordi, Italië

Bài thơ của Gianluca tràn đầy những điều kỳ diệu và nhận thức sâu sắc về vẻ đẹp tự nhiên. Bạn ấy đã tưởng tượng ánh sáng của những con dom dom được tạo bởi những chiếc đèn lồng đang cháy mà chúng mang, để những người thủy thủ lạc đường có thể tìm được đường về nhà.

**Những ngọn gió thét gào
Ánh nắng xuyên qua mang ánh nắng
Hoa thơm nở rộ**

Angin menderu
Sinar mentari cerah
Flora pun mekar

Fathatunnur, 11 jaar, Maleisië (2008)

Bài thơ bên dưới được viết rất khéo léo, hàm chứa cả những yếu tố ngạc nhiên và hài hước.

Hai câu đầu tiên đã thành công trong việc tạo nên cảm giác vui vẻ và sự trông đợi; chúng ta chờ đợi Tarzan sẽ quay trở lại với cái mà anh ấy đi săn. Nhưng thay vì thế, anh ấy trở lại với thứ khác – nhỏ bé hơn rất nhiều so với cái mà chúng ta kỳ vọng.

**Một hai ba bốn năm
Tarzan lên đường đi săn hổ
Trở về với chuột con**

One two three four five
Tarzan went on a tiger hunt
Came back with a mouse

Shen Hua Ouiang, 12 jaar, Singapore

Quy tắc 3

Nắm bắt những khoảnh khắc

Haiku là cách để làm chậm lại trong thế giới hiện đại vội vã, nhờ vậy chúng ta có thể thư giãn và trân trọng cuộc sống của mình hơn.

Nhà thơ Basho nói rằng ‘Haiku là điều đang xảy ra trong khoảnh khắc này, thời gian này, địa điểm này’. Những sáng tác Haiku hay nhất thường được viết từ trải nghiệm của một người trong một khoảnh khắc, tại đây và ngay bây giờ.

**Mưa bão và gió lạnh
Khiến tôi run rẩy trên cành cây to
Gia đình tôi đâu rồi**

ลมฝนป่านพาด
นังหน้าวสันบนกิงไม้ใหญ่
ครอบครัวฉันหายไป

Kittamet Thongchom, 12 Jaar, Thailand (2008)

Mặc dù một số người sáng tác từ ký ức hay trí tưởng tượng, Haiku vẫn luôn chân thật nhất khi được viết từ những trải nghiệm ngay tức thời của ai đó hay ít nhất là một phần từ trải nghiệm thật của người đó.

**Từng mảng tuyết cuốn đi
Tôi nhìn chúng rơi trên mặt đất
Nghĩ về việc đã làm**

I watch the snowdrift
Fall to the ground I think of
The things I have done

Hannah Ferguson, 10 Jaar, Canada

Để viết một bài thơ Haiku, hãy mở to mắt và nhìn sự vật. Nhìn thật kỹ, nghe thật kỹ, bạn sẽ nhìn thấy, sẽ nghe thấy những điều mà từ trước đến giờ bạn không để ý đến. Việc ‘nhìn rõ ràng’ sẽ trở thành sự ngạc nhiên hay một khoảnh khắc tươi mới. Nó sẽ khiến bạn trân trọng nhiều hơn cuộc sống mỗi ngày.

Đừng bao giờ cố thử để ngạc nhiên hay bị kinh ngạc mà hãy ngồi yên và chú ý xem điều gì đang ở đó.

Hãy Chú Ý

Ba bài thơ của các bạn dưới đây thể hiện trải nghiệm cá nhân thông qua thơ Haiku. Bạn Na viết về lúc bạn đứng trên bờ biển, nghe 'âm nhạc' từ những con sóng. Hãy để ý rằng bạn ấy không trực tiếp nói rằng đại dương 'là' âm nhạc, mà chỉ gợi lên một cách tinh tế.

**Âm thanh của sóng biển
Buổi hòa nhạc diễn ra
Trên sân khấu đại dương**

해변 음악회
한창 열리고 있네
철썩 철썩 쪽

Na Young Moon, 12 jaar, Korea

Có lẽ bạn Alex đã nhìn thấy một ngôi sao băng trong một đêm tối và tưởng tượng rằng nó đang chạy trốn khỏi dải Ngân Hà, và truyền cảm hứng cho bạn ấy viết bài thơ Haiku này...

**Ngôi sao băng
Khao khát nhìn thấy thế giới
Từ Dải Ngân Hà**

Etoile filante
A voulu se détacher
De la voie lactée

Alex Malot, 13 jaar, Frankrijk

Những bài thơ này cho chúng ta thấy rằng điều quan trọng là hãy viết từ trải nghiệm riêng, và không nên kể với người đọc chính xác về điều đang xảy ra. Hãy thử sử dụng ngôn ngữ thật đơn giản nhưng sinh động.

**Phản chiếu bên trong
Đôi mắt của chuồn chuồn
Chòm sao Tiên Nữ**

トンボの目
アンドロメダを
映している

Natsuki Toyokawa, 12 jaar, Japan

Viết thơ Haiku cho bất kỳ dịp nào

1 Mọi thứ trong một ngày...

Đôi khi bài thơ Haiku thú vị nhất lại đến từ những chủ đề đơn giản nhất – cuộc sống hàng ngày của bạn. Thậm chí nếu bạn sống trong một gia đình có 6 người, hay một thành phố đông người, thì các hoạt động hàng ngày và những khám phá của bạn vẫn là độc nhất, cho phép bạn thể hiện một thế giới mà chỉ mình bạn có thể nhìn thấy.

Haiku cũng là cách để cho mọi người ở những quốc gia khác biết về những việc mà bạn làm ở đất nước của bạn. Bằng cách đọc bài thơ của bạn, họ sẽ hiểu rằng cuộc sống của bạn là một bộ phận trong thế giới này. Bạn có thể chọn để viết về gia đình, trường học, hàng xóm, sở thích, thú nuôi hay khu vườn sau nhà.

Khi bạn nghĩ về nó, sẽ có cả một danh sách bắt tận những chủ đề cho bài Haiku của bạn. Tất cả những gì bạn cần làm là hãy mở to đôi mắt của mình...

2 Vào ban ngày

Bạn thường làm gì trước tiên sau khi thức dậy vào buổi sáng? Một ngày của bạn như thế nào? Đó là một ngày vui vẻ hay tệ nhỉ? Ai ở cùng bạn? Bạn đã ở đâu?

Hãy nhớ, bạn không cần phải đi vào những chi tiết to lớn, chỉ cần cho người đọc cảm nhận về một ngày trong cuộc đời bạn đã diễn ra như thế nào.

3 Trong một tuần

Từ thứ Hai đến thứ Sáu, cuộc sống của chúng ta trở nên bận rộn đến nỗi mà ta quên mất việc mình đã làm vào thứ Ba tuần trước, hay thậm chí là ngày hôm qua. Haiku là cách tốt để có một cái nhìn gần gũi về việc mà chúng ta làm trong tuần, và giữ những khoảnh khắc mãi mãi đó trên tay cũng như trong ký ức.

4 Trong một năm...

Ở tất cả các quốc gia trên thế giới, một năm mới mang lại nhiều điều mới: đổi mùa, năm học mới, bạn bè mới, những trải nghiệm mới... Cách tốt để ghi nhớ những cảm xúc của bạn vào những thời điểm này là đưa chúng vào trong thơ Haiku.

5 Vào những ngày hè oi bức

Điều gì gợi cho bạn nghĩ về mùa hè ở đất nước mình? Bạn muốn mọi người trên khắp thế giới thấy mùa hè ở đất nước bạn như thế nào? Bạn thích làm gì vào mùa hè?

6 Vào buổi tối

Buổi tối luôn khác biệt theo nhiều cách ở những quốc gia khác nhau... Trời có nhiêu sao không? Bạn có thấy sợ khi ngoài buổi tối không? Bạn thích làm gì vào buổi tối?

7 Vào cuối tuần

Có lẽ cuối tuần là thời gian yêu thích nhất trong tuần của mọi người! Bài Haiku của bạn có thể là về chuyến đi với gia đình, chơi với bạn bè hay tự mình thư giãn.

8 Trong cái lạnh mùa đông

Mùa đông ở nơi bạn sống có lạnh không? Bạn có sống ở một hòn đảo nhiệt đới không? Bạn thích chơi trò gì trong những tháng mùa đông?